הלכה · משנה תורה · מפרשים · השגות הראב״ד · ספר זמנים

השגות הראב"ד על משנה תורה, הלכות שופר וסוכה ולולב

רבנו אברהם ב"ר דוד [הראב"ד] מפושקיירה

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

השגות הראב"ד על משנה תורה, הלכות שופר וסוכה ולולב

רבנו אברהם ב"ר דוד [הראב"ד] מפושקיירה

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/השגות-הראבד-על-משנה-תורה-הלכות-שופר-וסוכה-ולולב/
הקובץ נוצר ב־19 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611162349 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 5
הלכה א 5
הלכה ג 5
הלכה ה 5
פרק ב 5
הלכה ב 5
הלכה ז 5
הלכה ח 5
פרק ג 6
הלכה ד 6
הלכה יג 6
פרק ד 6
הלכה יא 6
הלכה טז 6
פרק ה 6
הלכה ד 6
הלכה ו 7
הלכה י 7
הלכה יד 7
הלכה טז 7
הלכה כב 7
פרק ו 7
הלכה יא 7
הלכה יב 7
הלכה יג 8
פרק ז 8
הלכה ב 8
הלכה ז 8
הלכה ח 8
פרק ח 8
הלכה א 8

הלכה ד 8
הלכה ה 9
הלכה ו 9
הלכה ז 9
הלכה ט 9

פרק א

הלכה א

וכל השופרות פסולים וכו'. א"א הפריז על מדותיו אלא מצוה בכפופין ואם תקע בשל יעל יצא:

הלכה ג

ואין בקול דין גזל. א"א ואפילו יהיה בו דין גזל יום תרועה יהיה לכם מ"מ הכי איתא בירושלמי עכ"ל:

הלכה ה

שלא במינו פסול וכו'. כתב הראב"ד ז"ל לא הסכים לירושלמי והכי גרסינן התם כיני מתניתא היה מעכב את התקיעה פסול, פירוש אע"פ שתקנו מפני שקול הסתימה הוא זה ואם סתמו במינו מיהת כשר והעכוב שאמרו לא עכוב לגמרי אלא אפילו פוגם ושם פירשו שאם לא סתמו והניחו פגום כשר שכל הקולות כשרים בשופר עכ"ל:

פרק ב

הלכה ב

אנדרוגינוס מוציא וכו'. כתב הראב"ד ז"ל זהו לדעת מי שאמר אנדרוגינוס בריה בפני עצמה אבל מי שאומר חציו זכר הוא אינו מוציא לא את מינו ולא שאינו מינו כעין מי שחציו עבד וחציו ב"ח עכ"ל:

הלכה ז

ומותר לגדול להתעסק. כתב הראב"ד ז"ל דברי ר' אליעזר דאמר מתעסקין בהן בשבת להיכן הלכו אלא דרך הברייתא כך היא בקטן שהגיע לחינוך המצות אביו מתעסק עמו כדי שילמוד אפילו בשבת הסמוכה ליו"ט כמו שאמרו קטן היודע לנענע אביו לוקח לו לולב אבל קטן שלא הגיע לחינוך הן עצמן תוקעין ביו"ט אבל בשבת לא וכ"ש שאין אביו מתעסק עמו, זה הדרך ישר בעיני עכ"ל:

הלכה ח

כשגזרו שלא לתקוע וכו'. כתב הראב"ד ז"ל ההפוכין שהפך זה המחבר הענינים ולא הביא אותם על סדר הגמרא הם גרמו לו לשנות הדברים ממה שהן והל"ל בכאן אסרו בתחלה לתקוע בעיר אפילו בירושלים אבל במקדש היו תוקעין וכו' אבל משחרב ב"ה

וכו' ואע"פ שאין צורך להזכיר כלל. וגם בזה טעה כי בזמן ב"ה לא היו תוקעין אלא במקדש אבל בזמן שחרב תוקעין בכל הסמוך לה עכ"ל:

פרק ג

הלכה ד

שיעור תרועה וכו'. כתב הראב"ד ז"ל כל זה שיבוש המעתיק הוא אלא שיעור תקיעה כג' תרועות שיעור תרועה כג' שברים. ודע שאין מחלוקת בין התנאים אלא בענין התרועה מה היא וכמה שיעורה כי התנא האחד אומר כי התרועה היא טרימוט ושיעורה ג' טרימוטות פירוש קולות קצרים ביותר והוא שיעור קטן והתנא האחר אומר כי התרועה היא שלשה שברים והוא שיעור גדול אבל שיעור התקיעה אחד הוא לשניהם כט' טרמוטות או כג' שברים הכל שיעור אחד ומי שאומר שברים הוא שאומר שיעור תקיעה כתרועה ומי שאומר טרמוטות הוא שאומר שיעור תקיעה כג' תרועות, עכ"ל:

הלכה יג

התקיעות אינם מעכבות וכו'. א"א אבל של ר"ה מעכבות זו את זו עכ"ל:

פרק ד

הלכה יא

נעץ ארבעה קונדיסין וכו'. כתב הראב"ד ז"ל זה אינו מחוור. דאפילו לרב נחמן קאי בתיקו ולחומרא, עכ"ל:

הלכה טז

ועושה אדם את חבירו וכו'. כתב הראב"ד ז"ל דוקא דופן שלישית אבל דופן רביעית מותר שהרי ברייתא שהעמידוהו לדעת לא אסרה אלא מפני אהל עראי ובדופן שלישית אבל שלא לדעת אפילו דופן שלישית מותר והטעם כיון שזה העומד שלא לדעת עומד אין כאן איסור מחיצה למעמיד דבתר כונה דידיה אזלינן עכ"ל:

פרק ה

הלכה ד

סיככה בפשתי העץ וכו'. כתב הראב"ד ז"ל טעם אחר יש לנו בזה מפני שאניצי פשתן ראויים ליתן אותה בכרים וכסתות והרי הן מקבלין טומאה ע"י דבר אחר ולא פחיתי מבלאי כלים עכ"ל:

הלכה ו

מחצלת של קנים וכו'. כתב הראב"ד ז"ל והברייתא חלקה בשל קנים ושל חלף שאפילו בקטנה אם גדולה היא כעין עבותות מסככין בה מפני שהיא קשה ואינה ראויה לשכיבה אבל כשהיא אריגה אחת אין מסככין בה שראויה לשכיבה אבל כל גדולה סתמא לסיכוך ואפילו ארוגה עכ"ל:

הלכה י

ואין חבילה פחותה וכו'. כתב הראב"ד ז"ל בירושלמי מצא אותה ולא ידעתי למה כתבה שאפילו אגד ג' שמיה אגד, עכ"ל:

הלכה יד

חצר המוקפת אכסדרה וכו'. כתב הראב"ד ז"ל נ"ל חסר בכאן סכך פסול באמצע פוסל בד' מן הצד פוסל בד' אמות במה דברים אמורים בסוכה גדולה אבל בסוכה קטנה בין באמצע בין מן הצד פוסל בג' ואיזו היא סוכה קטנה וכו' עכ"ל:

הלכה טז

סיכך בדבר פסול וכו'. א"א זה לא ידעתי למה אמרו ואולי בסוכה גדולה אמרו ובמקרה סוכתו בשפודין ובדבר כשר משום שא"א לצמצם אבל הטעם שכתב לא יבא על זה הדרך עכ"ל:

הלכה כב

בד"א שהתחתונה וכו'. כתב הראב"ד ז"ל יפה עשה שפסק כשמואל בעשרה טפחים וכי אינה יכולה לקבל כרים וכסתות מאי הוי ואי לאו דבעינן ראויה לדירה כרים וכסתות למה אלא ש"מ דבעינן עשרה וקבלת כרים וכסתות ע"י הדחק לת"ק עכ"ל:

פרק ו

הלכה יא

גמר מלאכול וכו'. כתב הראב"ד ז"ל איני יודע מהו זה ואולי יאמר אם צריך לסעוד בסוכה כשאר הימים אינו צריך לפרוץ בה אלא יום שמיני שלא יטעה אדם בה אע"פ שאין לשונו מראה אבל השכל מורה על זה, עכ"ל:

הלכה יב

קודם שישב וכו' עד וכזה היה מנהג רבותי וכו'. א"א לא דייק ומנהג מקומנו לא היה מעולם כזה, והטעם כי הישיבה אינה אלא על דעת אכילה וכל זמן שאינו אוכל עובר למצוה הוא באמת, עכ"ל:

הלכה יג

וכן טומטום וכו'. כתב הראב"ד ז"ל רואה אני מדבריו שהנשים שהם רשות אין מברכות כלל ואין הכל מודים לו. ואני רואה מדברי רבא דאמר הטעם לדמאי שאין מברכין על הפרשת מעשרות משום דרוב עמי הארץ מעשרין הם הא לאו הכי מספיקא מברכין מפני שהוא ספיקא דאורייתא מעתה ידעינן ודאי טומטום ואנדרוגינוס חייבין לברך, עכ"ל:

פרק ז

הלכה ב

הדס שוטה. כתב הראב"ד ז"ל וצריך להיות כן כל השיעור או רובו, עכ"ל:

הלכה ז

כמה נוטל וכו'. כתב הראב"ד ז"ל לא שמעתי מעולם פסול בזה ולא איסור תוספת ולא גירוע ואפילו לר' יהודה דאמר לולב צריך אגד דהא אמר רבא מ"ט דר' יהודה דאמר אין אוגדין את הלולב אלא במינו קסבר לולב צריך אגד ואי אגיד ביה מינא אחרינא הוה ליה מוסיף מכלל דכי קטיר ליה בסיב ובעיקרא דדיקלא ליכא מוסיף אע"ג דאיכא טפי מלולב אחד וכ"ש לרבנן דאמרי א"צ אגד דאמרינן האי לחודיה קאי והאי לחודיה קאי, עכ"ל:

הלכה ח

כמה שיעור אורך וכו'. כתב הראב"ד ז"ל שלשה טפחים קטנים שהם עשרה אצבעות בגודל כר' טרפון, עכ"ל:

פרק ח

הלכה א

ובשעת הדחק וכו'. כתב הראב"ד ז"ל אני איני אומר כן שהרי אמרו יבש פסול וכ"מ שאמרו פסול אפילו דיעבד הוא ופסולא דאורייתא הוא וכל פסולא דאורייתא אין חלוק בשעת הדחק וכשאמרו לו אין שעת הדחק ראיה כך אמרו לינקוט בידייהו כל דהוא כי היכי דלא תשתכח מינייהו תורת אתרוג ור"י לא העיד אלא שהיו מורישים לולביהם לבניהם ולא אמר שהיו מברכים עליו עכ"ל:

הלכה ד

ברייתי עלין וכו'. א"א זהו דסליק בחד הוצא עכ"ל:

הלכה ה

הדס שנקטם וכו'. כתב הראב"ד ז"ל כבר הופיע רוח הקודש בבית מדרשנו מכמה שנים והעלינו שהוא פסול כסתם מתני'. ודברי רבי טרפון שאמר אפילו שלשתן קטומים כשר ענין אחר הוא ולא שנקטם ראשו והכל ברור בחבורנו ומקום הניחו לי מן השמים עכ"ל:

הלכה ו

ערבה שנקטם וכו'. א"א דרך אחד להדס ולערבה עכ"ל:

הלכה ז

אתרוג שניקב וכו'. א"א זה שבוש אלא נקב מפולש בחסרון משהו שאינו מפולש בחסרון כאיסר אבל מ"מ חסרון בעינן עכ"ל:

הלכה ט

כל אלו שאמרנו וכו'. א"א אין הכל מודים בגזול ויבש שאין פסולים משום הדור אלא גזול ה"ל מצוה הבאה בעבירה יבש מפני שהוא כמת, בירושלמי: